

TOMIS

REVISTA EPISCOPIEI CONSTANȚA

OCTOMBRIE—NOEMBRIE
1945

ANUL XXII

No. 10-11

J. 35.865/963

T O M I S

Revista Episcopiei de Constanța
apare cu binecuvântarea

Prea Sfințitului EPISCOP CHESARIE PĂUNESCU

Redactor responsabil : *Preotul Mihai Șt. Verban*

Consilier Referent al Secției Culturale

S U M A R U L :

1. *Amintindu-mi din Cimitirul din sat* **Preot Prof. Victor Popescu**
2. *Pregătirea preotului pentru oficiul de liturghisitor* **Preot Gh. Toma**
3. *Ilustrațiunea în predică (traducere)* **Preot Gh. Pătrașcu**
4. *Școlile duminicale* **Preot V. Nartea**
5. *Poate parohia să-și susțină interesele în fața justiției și prin cine?* **Diacon Nic. D. Ionescu**
6. *Recenzii* **Preot Ilie Sanda**
7. *Conferințele generale preoțești* **Consilier Referent**

TIPOGRAFIA «ALBANIA»

CONSTANȚA — STR. TRAIAN Nr. 18-20 — CONSTANȚA

Amintindu-mi de cimitirul din sat

Port în suflet amintirile locurilor unde am copilărit, alergând peste dealuri și văzând atunci lucruri privite cu nepăsare. Mai târziu, le-am recunoscut ca urme adânci în sufletul oamenilor cu care amintirile mele s'au împletit.

Așezat pe malul Dunării, la 12 km. mai la Nord de fosta cetate romană Carsium, acum oiașelul Hârșova, satul Gârliciu are în jurul lui bogate urme ale trecutului. Privești spre aslințit bălți nesfârșite, păduri de salcie, stufărișuri de nepătruns, revărsându-se printre ele apele din brațul dobrogean al Dunării. Nu poți străbate ușor aceste pustietăți, dacă nu ești călăuzit de cine a trăit în mijlocul lor, obișnuit să le cutureiere în căutarea bălților cu pește, pășunilor pentru vite și vânatului de păsări sălbatică. Oamenii aceștia sunt porecliți „rațe de baltă“.

Ce locuri minunate de ascus și trăit în timpuri de băjenie! De când oamenii și-aduc aminte, când veniau războaiele peste sat, puneau în bărci soțiile, copiii, sacii cu mălai, sarea, toporul, secera și sculele de pescuit, și astfel treceau în baltă, unde își făceau bordeie în pământ, acoperindu-le cu papură și stuf. Pe grinduri au găsit pământ mai bun ca la câmp, dând rod mult și cu muncă puțină. Așa stăteau aci până trecea urgia.

La 8 km. spre miazănoapte-răsărit este o vale, unde plugurile au scos la lumină multe ulcele cu cenușă. Oamenii așteptau să găsească bani și le spărgeau. Să fi fost acolo o veche așezare omenească? Poate, căci valea era potrivită, cel puțin ca loc de îngropare pentru morți. Spre miazăzi, într'o altă vale bine edăpostită și aproape de apă, a fost sat turcesc până la 1878. Acum se ară peste vatra fostului sat turcesc. Tot mai la miazăzi, la vreo 4 km. este dealul Asarlâc, unde se cunosc și acum temelile castrului roman Cius. Aci e poziția cea mai pitorească din jurul satului, împreunându-se trei văi într'o câmpie inundabilă, care merge până la malul Dunării. De pe înălțimea aceasta, soldații romani supraveghiau drumurile ce plecau

din Carsum spre Tomis (Constanța), Noviodunum (Isaccea), Arrubinum (Măcin). Când ne duceam pe dealul Asarlâc, luam și ceva de săpat în zidurile rămase deasupra pământului din cetatea de altădată. Căutam cioburi de vase frumoase, să ne jucăm cu ele.

Într-o vale largă, înconjurând satul dela răsărit spre miazăzi, sunt vii și livezi, unde se află misteriosul „păr de leac“. Pe crestele dealurilor se văd movile, stând de strajă ca și în trecutul îndepărtat. În valea Berteasca, care mărginește câmpul spre miazănoapte, s'a găsit — se zice — o comoară, și de atunci copiii, când sunt cu vitele la păscut, își aruncă ochii pe pământ, să afle și ei vreun bănuț.

Satul este vechiu, fără să-și amintească cineva de întemeierea lui. Ca mai în toate satele românești de pe malul Dunării dobrogene, oamenii sunt veniți de prin județele: Ialomița, Brăila, Buzău, Râmnicu-Sărat. Sunt și câțiva mocani. N'are în el niciun străin, de nici un neam, și nici n'a rămas când a încercat, căci le făceau neajunsuri până plecau. Aceasta, dintr'un puternic sentiment de apărare împotriva străinilor. Sufletul lor se apără astfel mai puternic ca o cetate împresurată, împotriva asediatorilor.

Ca peste orice colț din Dobrogea, au trecut pe aici multe civilizații și credințe religioase: Sciți, Geți, Greci, Romani, Barbari, Turci, Tătari, toți au lăsat ceva. În mijlocul satului, așezat pe dealul care coboară încet până în malul câmpiei unde se revarsă apele Băroiuului — altădată numit Beroe — un canal care se desprinde din Dunăre, se înalță o măreață biserică, zidită în 1865, sub dominațiunea turcească. Înălță de vreo 25 de metri, poate fi văzută până departe.

Totdeauna mi-a părut greu de înțeles felul neîngrijit în care oamenii acestui sat țineau cimitirul. În mijlocul satului, unde a fost o biserică, este un vechiu cimitir. În jar, unde a fost Sfânta Masă, sunt îngropați creștinii până la venirea legii sanitare care a scos cimitirile din sate. Prin el treceau cărări, printre ierburi necesite și păscute de gășe. Crucile stăteau aplecate într-o parte, altele căzute de tot, iar cele mai multe morminte erau fără nici o urmă. Până au mai avut urmași, care să-și amintească de cei ce odihneau acolo, se mai vedea tămâie arzând la câte un mormânt. Cu timpul au rămas numai cioburile de oale aduse de femei la tămâiaș.

Nici cimitirul unde își îngroapă acum morții nu-i îngrijit. Mormintele n'au flori, pomi sau verdeață pe ele. Când crucile putrezesc, nu mai sunt înlocuite. Nu se mai zice că morții sunt duși la cimitir, ci: „la groapă“. „la deal“, departe de ceilalți oameni. Dar neîngrijirea mormintelor nu trebuie pusă pe seama preotului. De ce oamenii au atâta indiferență față de morții lor? Din lipsă de credință în viața viitoare și în judecata de apoi? Nu au destulă evlavie pentru viața de dincolo?

Trebuie ținut seamă de unele influențe și împrejurări isto-

rice. Oamenii aceștia, cu toată apărarea împotriva străinilor care le-au fost vecini, în timp de veacuri au văzut că urmele oamenilor se șterg repede de pe pământ. Acolo, unde altădată au fost așezări omenesti, n'a mai rămas nimic. Satul turcesc l-au văzut dispărând sub ochii lor. O fi fost el sat turcesc, însă tot oameni au locuit în el. Și dacă dintr'un sat nu mai rămâne nimic, de ce să rămână numai cimitirul? Pe dealuri, când au arat, au văzut nume de sate care au dispărut, lăsând numai osemintele ascunse sub pământ și scoase iarăși la lumină, când printr'o săpătură au dat de ele, din nenorocul celui mort, stricându-i-se astfel locul de odihnă veșnică.

Oricât se apăra oamenii împotriva credințelor altor neamuri, vecinătatea prilejuește împrumuturi ce se fac încet și pe nesimțite. Când creștinii au trecut pe lângă un cimitir turcesc, l-au văzut neîmprejmuit, cu mormintele acoperite de ierburi, cu pietre puse împrejurul lor și s'au mirat. Dar și creștinii care s'au scandalizat, n'au mers prea departe cu grija de cimitirul lor și s'au lăsat influențați de ceea ce au văzut la alții.

Viața oamenilor sub stăpânirea turcească a fost grea și totdeauna amenințată. Războaiele trecute pe aici, i-au obișnuit pe oameni cu gândul că nu pot rămâne totdeauna în sat. Când erau amenințați, își puneau în bărci puține lucruri de trebuință și treceau în bălți. Cimitirile rămâneau în grija Domnului. Cam la treizeci de ani, povestea era aceeași. Satul rămânea pustiu, iar din stufișurile și pădarile unde stăteau ascunși, îl vedeau arzând. Când se întorceau, ce puteau reface mai întâiu? Un adăpost de locuit cât de simplu, sau împrejmuirea cimitirului și crucile arse?

Pe unde au trecut mai rar asemenea urgii, cimitirele sunt mai bine îngrijite și împrejmuite, iar crucile de stejar îți arată, așa cum sunt înegrite și cu mușchiu pe ele, că stau acolo de multă vreme. Oamenii se simt mai puțin amenințați, pleacă rar în băjenie, clădesc casele să locuiască în ele generațiile viitoare, iar cimitirele sunt locuințe de veci pentru morți care se bucură de mai puțină pustiire și uitare.

Nu vreau să-și închipue cineva că oamenii din satul meu își îngrijesc prea puțin cimitirele din necredință și că n'au aceeași evlavie pentru viața de dincolo și așteptarea vieții viitoare ca și cei mai buni creștini. Dimpotrivă, ceea ce nu fac pentru locașul celor morți, împlinesc cu prisosință pentru sufletele lor. La înmormântare sunt păstrate toate obiceiurile satului. Nimeni nu se întrebă pentru ce trebuiesc făcute astfel. E destul că așa s'au pomenit. Cuvântul hotărîtor îl au câteva femei bătrâne și căpătăreasa, păstrătoare credincioase ale tradiției. E înmormântarea laică, care n'are nimic de lăsat la o parte. Se poate ca aceste obiceiuri să fie un amestec din urmele lăsate de multe religii și popoare care au trecut pe aici. Înșă, cele mai vechi și-au pierdut treptat din însemnătatea lor, lăsând lo-

cul celor mai nouă. Acestea seamănă mai mult cu cele din satele vecine așezate tot pe malul Dunării, și mai puțin cu ce se face în satele mai nouă, din mijlocul județului. Căci în satele românești de pe malul Dunării s'au păstrat mai bine amintirile lăsate de strămoșii romani, unde cetățile erau mai dese. Iar Dunărea, cu pădurile și bălțile de lângă ea, a fost un brâu de romanitate care a apărât neamul românesc tot așa cum l-au apărât și munții.

Însă, toate aceste rituri n'aduc niciun bine sufletului celui mort, dacă nu se va ruga preotul pentru el. În mormântarea adevărată o face numai preotul, rugăciunile lui fiind esențiale pentru sufletul care își așteaptă odihnă prin rugăciunile Bisericii.

Duhul de comuniune în care au trăit oamenii prin Biserică se prelungeste și dincolo de mormânt. Așa cum Biserica i-a adunat pe toți prin rugăciunile preotului, îi va aduna și pe cei morți prin pomenirea dela Sf. Liturghie. Aproape nu-i familie în sat fără pomelnic pentru tot anul, și mai ales pentru morți, din Sâmbăta morților până în joia mare. În acest timp toți morții trebuiesc pomeniți, cu sentimentul că așa cum cei vii se pregătesc prin post să primească învierea, tot așa sunt chemați și cei morți ea să se bucure de viața dăruită de Hristos înviat. Astfel, morții satului, după ce își vor lăsa în morminte țărâna trupeză, se vor aduna în jurul bisericii.

După credințele multor vechi popoare, morții vor continua viața viitoare aproape ca și pe pământ. În creștinism, ei vor lăsa din ființa lor în pământ ceea ce nu-i necesar să învieze. Așa cum Hristos a venit în mijlocul Apostolilor după Înviere, stând în mijlocul lor deși nșile erau încuiate, tot așa creștinii vor fi de față la Învierea Domnului cu ceea ce pot participa la o asemenea sărbătoare.

În cursul anului, Biserica îi adună în fața Sf. Agneț pe toți dintr'un neam și dintr'un sat, deși sunt departe și nu se mai văd. Ar fi fost mai bine ca toți cei adormiți să fie lângă streșina bisericii. Când cei vii vin la biserică, ar vedea mormintele celor din neamul lor și le-ar aprinde o lumânare, alta arzând înăuntru. Totuși, se simt aproape cu sufletul, fiind împreună în fața lui Hristos din Sf. Împărtășanie, în biserică clădită de cei morți, acum loc de întâlnire cu cei vii.

Astfel, trupul creștinului poate rămâne departe de ai lui. Sufletul, însă, se înalță și se întoarce în sat la ai săi, iar dacă nu poate avea loc de odihnă împreună, i se face în sat slujba înmormântării, se ridică cruce în cimitirul în care dorm toți cei dintr'un neam cu el. Acolo, această cruce va fi mărturie a credinței lui, aducându-i sufletul acasă, când trupul i-a rămas departe.

În războiul trecut mulți au murit departe, unii în lagăre din țări depărtate, alții pe pământ românesc și creștinesc. Ru-dele le-au ridicat cruci, le-au făcut slujba înmormântării și toate

soroacele, le-au dat haine de pomană, pat de odihnă și tot ce ar fi primit pentru lumea cealaltă, dacă ar fi murit acasă. Din acest războiu, mulți sunt morți și îngropați în pământ străin. Durerea este și mai mare! Inșă, tot atât poate fi și mângâierea, căci sufletele lor vor dormi liniștite la adăpostul cruceilor ce li se ridică. Căci, evlavie creștină, ca toate sentimentele omenești, creează forme exterioare nouă în care se îmbracă, și care par firești, pentru că inima le dă viață. Din dragostea celor rămași acasă, pentru cei ce au murit departe, s'a născut o evlavie nouă pentru sufletele acelor eroi, așezând cruce pentru ei în curtea bisericii, ca mărturie a credinței lor creștine.

Această întoarcere a sufletelor este o înaltă spiritualizare creștină. La Romani, mormântul trebuia săpat în mormântul părinților. Funerariile erau împlinite numai de rudele apropiate. La prânzul funebru luau parte numai ai familiei. Se credea că mortul primește ofranda numai din mâna lor și nicio rugăciune decât dela urmași. Străinii nici nu puteau să se apropie de mormânt, iar numai atingerea unui străin, fie și din nebagare de seamă, era o nelegiuire.

Creștinismul a spiritualizat acest cult restrâns al morților, l-a lărgit după măsura patriei spirituale a împărăției cerurilor, făcând frați din toți creștinii. Astfel, orice străin de sânge, dar în comuniune sufletească cu cei morți, poate să îndeplinească cultul și rugăciunile pentru ei. Rugăciunile spuse de tovarășul care i-a pus la căpătăiu o cruce, sunt primite ca și cele făcute de ai săi. Un pumn de pământ adus de pe un mormânt îndepărtat și pus în cimitirul din sat, îi face loc între ai săi, aflându-și pace și odihnă.

Sunt sentimente omenești mai presus de orice religie. Așa a făcut Iosif care a dus din Egipt pe tatăl său Iacob, ca să-l îngroape în peștera Macpela, lângă soția lui (Fac. 50). La fel făceau creștinii cu martirii. Moaștele Sf. Ignățiu și ale Sf. Policarp le-au adunat cu evlavie și le-au adus în orașele de unde erau.

Grija aceasta pentru cei morți, purtată prin rugăciunile Bisericii, schimbă semnificația vieții de dincolo, iar comuniunea spirituală între vii și morți înfățișând cele două aspecte ale Bisericii: cea luptătoare, aci pe pământ; cea triumfătoare, în ceruri. Așa înțelegem rugăciunea dela proscomidie pentru pomenirea tuturor celor morți fără de veste: *... a ortodocșilor creștini pe care i-a acoperit apa, marea, râurile, izvoarele, bălțile, puțurile și războiul i-a secerat și cutremurul i-a cuprins și tâlharul i-au ucis și focul i-a ars și hiarelor, păserilor, jigăntilor și la toată firea celor din mare s'a făcut mâncare...*

Adunarea tuturor creștinilor în jurul Sf. Agneț, înfățișarea lor înaintea lui Hristos real și prezent în Sf. Euharistie este marea taină a creștinismului, depășind orice rit. orice tradițiune și orice lege a morții. Această întâlnire nu mai este legată de

locul unde trupul creștinului se odihnește, ci numai dacă a mărturisit pe Hristos în timpul vieții și s'a încredințat Lui în ceasul morții.

Cu câtă hotărâre se apără creștinii din satul meu împotriva celor care nu mărturisesc pe Hristos! Pentru aceștia nu-i loc în cimitirul satului, așa neîngrijit cum este, ci numai pe câmp, printre gunoaie și bălării. Ei nu pot fi îngropați aproape de cei drept credincioși.

Imi amintesc cum stăteau alături de cimitirul din satul meu vreo patru morminte fără cruce, ca niște mușuroaie de pământ. Erau îngropați acolo: unul care-și curmase viața, altul se lepădase de adevărata credință și do care se omoriseră, tăindu-se cu cuțitele. Minunată lecție arătând tuturor soarta celor care nu sfârșesc creștinește! Stăteau aceste morminte, arătând isgonirea celor răi din comuniunea spirituală a credincioșilor, fără să ia parte la viață. Rudele nu s'au gândit să aducă lângă ele trupurile acestor morți. Căci, nu sângele apropie pe creștinii în viața viitoare, ci mărturisirea aceleiași credințe. Poți fi cu trupul aproape de cei ce au murit creștinește. Dacă te-ai depărtat prin credință, te-ai rupt singur de comunitate. Poți muri departe și rămâne cu trupul în pământ păgân, dacă ai sfârșit ca un creștin, sufletul vine și se alătură comunității spirituale în care ai trăit. Crucea adăpostește sufletul mai mult decât pământul. Prin rugăciunile Bisericii, prin pomenirea din neam în neam, creștinii satului meu trăiesc de veacuri în aceeași comuniune sufletească, legați prin aceeași credință și nădejde a învierii.

Acești oameni vor să aibă o garanție, că obiceiurile lor nu vor fi schimbate, și că pomenirea li se va face chiar și atunci când numele lor vor fi uitate, duse mai departe de preoții satului, al căror șir îl doresc neîntrerupt din același neam. Preotul este ca o piatră din capul unghiului, pe care se sprijină tot sufletul comunității spirituale ce se formează de veacuri în jurul bisericii. El leagă pe cei vii cu cei morți, așa cum piatra din capul unghiului leagă zidurile ce se sprijină pe ea. Sufletul preotului leagă generațiile unui sat între ele, iar urmașii săi de sânge, ajungând preoți, sunt o garanție că sufletul satului va rămâne neschimbat.

Astfel, dacă cimitirul a fost scos de lângă biserică și dus pe deal, în curtea bisericii mai stau acum mormintele a doi preoți, ca niște mărturii, că ei vor aduna lângă altarul bisericii, unde au slujit, pe toți cei încreștinați de ei.

Păstrez o amintire mișcătoare, făcându-mă să înțeleg mai bine sufletul acestor oameni. S'a întâmplat ca tatăl meu să nu moară acasă ci în Hârșova, unde fusese dus la medic. Era în prima săptămână după Paști, când pe tot câmpul oamenii erau cu plugurile la arat pentru porumb. Știu că cu greutate își lasă oamenii munca în acest timp! Alinau că preotul lor nu va fi îngropat în sat și în curtea bisericii, în timpul până la

înmormântare, cete de bărbați și femei și-au făcut drum spre oraș, să-și revadă pentru ultima dată părintele lor sufletesc. În ziua înmormântării tot satul a venit să-l plângă și să-i sărute mâna, cerându-i iertare. Atunci un grup de femei mi-a spus: „Dacă ar fi fost între noi, în curtea bisericii, l-am fi tămăiat în fiecare zi când mergeam la biserică, că ne-a îngropat părinții, ne-a cununat pe noi și ne-a botezat copiii”.

Satul întreg este încreștinat prin mâinile binecuvântătoare ale preotului. El, care le-a transmis Harul Bisericii, trebuie să rămână pentru totdeauna în mijlocul satului, răspunzând ca mărturie în fața lui Dumnezeu pentru sufletele lor. Acolo unde va fi păstorul, va fi și turma, până la judecata de apoi.

Preotul și biserica unde a slujit rămân nedespărțiți în viață și după moarte, așa cum creștinii din viață sunt același sat care trăiește împreună veac după veac cu cei adormiți. Prin Biserică, preoții care au slujit în sfântul locaș, leagă firul Harului nevăzut și neîntrerupt iar toți care s'au bucurat de darurile sfinte sunt îndreptățiți să nădăjduiască obșteasca înviere.

Ce însemnătate mai pot avea acele rituri dela înmormântare, privite ca supraviețuiri ale unor vechi religii uitate? Toate acestea s'au amestecat ca nisipul și apa arse de loc, făcând cărămizile din care nu mai putem despărți niciodată ce-am pus să ardă împreună. Credința creștină în laviere a dat o formă nouă și statornică unor elemente omenești transfigurate pentru vecinicie.

Și dacă morții din satul meu stau uitați fără de nume în morminte neîngrijite, Biserica știe numele tuturor și le poartă de grijă, punând pe preot să se roage pentru ei, de fiecare dată când aduce Sf. Jertfă la Altar: „Pentru pomenirea și iertarea păcatelor tuturor celor din veac adormiți întru buna credință: a strămoșilor, a moșilor, a părinților, a mamicilor, a fraților, a surorilor, a fiilor și fițcelor, a celor dintr'o rudenie și a celor dintr'o semănție cu noi și a tuturor cari au adormit întru nădejdea învierii și a vieții vecinice... și pe care nu i-am pomenit pentru neștiință sau uitarea sau mulțimea numelor, însuși îi pomeneste Dumnezeu, cel ce știi vârsta fiecăruia și numirea.

Preotul Victor N. Popescu

Pregătirea preotului pentru oficiul de liturghisitor

„Deși preoția se săvârșește pe pământ, are însă demnitatea lucrurilor cerești. Și pe bună dreptate. Căci nu vreun om nici vreun înger, nici vreun arhanghel, nici vreo altă putere creată, a înființat-o, ci însuși Sf. Duh. Prin aceasta cei ce petrec în trup au fost învredniciți să săvârșească slujba îngerilor. De aceea preotul trebuie să fie așa de curat că și cum ar locui în ceruri, în mijlocul acelor puteri”.

Ioan Gură de Aur — Despre Preoție
Pag. 52

Sf. Liturghie este suprema jertfă adusă de creștini lui Dumnezeu. Spre deosebire de jertfele materiale, iudaice și păgâne, pe care ea le-a înlocuit, Liturghia creștină constituie «o slujbă cuvântătoare sau spirituală».

Caracterul de jertfă al Liturghiei constituie o veche și generală credință a întregii biserici creștine dinainte de reformă și pe care teologia ortodoxa și romano-catolică l-a accentuat de atâtea ori, împotriva protestanților și raționaliștilor de toate nuanțele.

Cabasila numește liturghia — ardere de tot — adică o jertfă totală și integrală. Această jertfă este de origină divină. Ea a fost instituită și lăsată Bisericii de Mântuitorul însuși la Cina cea de taină. El a poruncit Apostolilor iar prin aceștia întregii biserici, să facă aceasta întru pomenirea Lui. Ea este insuflată de Dumnezeu și voită permanent de El. Masa Euharistică este țelul ultim al lucrării Mântuitorului și adevărata rațiune de a fi a Bisericii Sale. «Căci pentru aceasta a venit pe pământ, s'a jertfit și a murit și de aceea există altare și preoți și toată curățirea și toate poruncile, învățăturile și indemnurile: ca să ne pună nouă la îndemână masa aceasta. De aceea zicea că dorește să mănânce Paștele acela al Legii Vechi (Luca XII 15), pentru că trebuia atunci să lase Ucenicilor Paștele acesta,

cel adevărat. De aceea a poruncit: «Aceasta faceți întru pomenirea Mea», petrucă El o voește și dorește ca în totdeauna să se săvârșească de către noi această lucrare sfântă.

Această lucrare sfântă, voită și dorită de Mântuitorul, se lucrează de preot, urmașul apostolilor, cărora, înălțându-se la cer, le-a dat puterea să îndeplinească porunca dată de El, trimițându-le pe Sf. Duh, care i-a înțarimat de sus. «Iar voi rămâneți în cetatea Ierusalimului, până ce vă veți îmbrăca cu putere de sus», Luca XXI-19, cor. XI-25.

În virtutea acestei puteri moștenite lucrează preotul. Isvorul și puterea prin excelență a preoției, este însă Mântuitorul însuși. Căci Fiul a trimis nouă nu numai pe Sf. Duh, ca să rămână cu noi, ci și El însuși a făgăduit că va rămâne cu noi, până la sfârșitul veacului. Mat. XXVIII 20. Mângâierul stă de față în chip nevăzut, petrucă el nu s'a întrupat, pe când Domnul se și vede și poate fi pipăit în înfricoșatele și Sf. Taine, ca unul care a primit firea noastră. Aceasta e puterea preoției. El e preotul. Căci nu s'a adus pe Sine și nu s'a jertfit odată, ca apoi să părăsească preoția, ci îndeplinește pentru noi necurmat această slujire preoțească, prin care este și mijlocitor pentru noi către Dumnezeu în veci. De aceea s'a zis despre El. «Tu eși i preot în veac». Ebr. VII-24-25.

Pe lângă acest sacerdoțiu liturgic al Mântuitorului și al Sf. Duh, există și un sacerdoțiu al preotului care lucrează însă nu virtualiter ci instrumentaliter, adică nu lucrează nici dela sine și nici prin sine el însuși, ci săvârșește prin El Mântuitorul și harul Sf. Duh.

Preotul lucrează în Sf. Liturghie ca împuternicit și participant vremelnic la sacerdoțiul veșnic al Mântuitorului pe deoparte, iar pe de altă parte, ca interpret și mijlocitor sau delegat al Bisericii, adică al obștei credincioșilor. «Rolul sau oficiul este al preotului — zice Sf. Ioan Gură de Aur — dar puterea și harul sunt ale lui Dumnezeu».

Din acest dublu rol al preotului de reprezentant și împuternicit al Domnului și intermediar al obștei cre-

dincioșilor — căci zice — „Și ne învrednicește, prin mâna Ta cea puternică, a ni se da nouă prea curatul Tău trup și prea cinstitul Tău sânge și prin noi la tot poporul Tău» — se poate deduce ce pregătire este necesară pentru oficiul de liturghisitor, știind că prin mâna și limba lui, Sf. Duh, lucrează lucrare sfântă.

Oficiul de preot liturghisitor, deci, constituie o sarcină de încredere care reclamă din partea liturghisitorului o pregătire specială, un înalt grad de sfințenie.

Pentru liturghisitorul creștin se poate oare închipui, un motiv mai puternic, o nevoie mai mare de a tinde la perfecțiune, de a se ridica la sfințenie în slujba sa, decât aceea pe care i-o impune o astfel de demnitate și o astfel de intimitate sfântă și sublimă, la care este admis ?

Când invoacă pe Sf. Duh și celebrează înfricoșătorul sacrificiu, când preotul atinge așa de aproape cu mâinile sale pe suveranul stăpân al universului, te întreb: «în ce demnitate îl punem ? se întreba Sf. Ioan Gură de Aur.

«Ce sfințenie de sentimente religioase nu avem dreptul să cerem dela el ? Ce trebuie să fie aceste mâini, ca instrumente ale unor astfel de mistere, ce curată se cuvine să fie această limbă, însărcinată a pronunța cuvintele pe care noi le știm ? Există un grad de sfințenie, de curăție, la care nu este nevoie să se ridice un suflet, care primește în el Duhul lui Dumnezeu ?

Participarea preotului la sacerdoțiul Mântuitorului, prin oficiul de liturghisitor, are încă un alt sens mai personal care îl impune perfecțiune interioară și din afară, ca o jertfă personală. Jertfirea Mântuitorului pentru noi, impune liturghisitorului obligațiunea riguroasă de a se oferi sau de a se aduce el însuși jertfă.

Când preotul zice: «acesta este trupul meu», el trebuie să-și proaducă propriul său corp, iar când zice: «acesta este sângele meu», se cuvine să-și ofere propriul său sânge, adică trebuie să se proaducă Mântuitorului pe el însuși, ca dar de jertfă cu trupul, cu inima și cu sufletul, cu toate facultățile sale, pentru tot

deauna.

Sf. Grigore de Nazianz, vorbind despre vrednicia pentru preoție scria: «Nimeni nu este vrednic de marea Dumnezeu, de sacrificiu și de marea preot, dacă nu s'a adus mai întâi el, ca vie și sfântă jertfă». Orat. cap. xciv.

Iată deci, gradul de înaltă moralitate și de perfecțiune spirituală, fără de care liturghisitorul nu poate fi demn de ofițeria misterului ce i s'a încredințat, și prin care el s'a făcut părinte și sacerdotiu al Mântuitorului.

«Dumnezeul nostru este foc misticilor», zicea Sf. Ap. Pavel (Ebr. XII 29). Sfințenia, curătenia, dreptatea lui Dumnezeu sunt ca flăcările unui cuptor, care purifică din ce în ce mai mult pe cei curăți, dar ca i mistuesc pe cei ce nu sunt astfel. În prezent. Sa nu pot sta decât aceia, cari sunt conform și asemenea Marelui Preot, săvârșit rolul mântuirii lor și aceea, cari doresc cu voința tare să fie desăvârșiți cu corpul, cu inima și cu duhul.

Preotul liturghisitor, găsiindu-se prin oficiul său liturgic într'o legătură personală, reală și permanentă cu Mântuitorul, afara de vederea lui sensibilă, are de recolt una sau alta din cele două consecințe menționate, potrivit eforturilor și dorinței sale de perfecțiune spirituală.

Când preotul prețuește o asemenea înaltă și sfântă cinste, când el este convins că serviciul său liturgic, constituie cununa demnității celei mai înalte a preoției, el se simte covârșit de un astfel de sentiment profund, care-l face să trăiască în adâncimea inimii și în purtarea datoriilor sale, cuvintele psalmistului: «Mai bună este o zi în curțile Sale, decât mii, ales-am a fi lepadat în casa Dumnezeului meu, mai vărtos decât a locui în locașurile păcătoșilor» (Ps. 83.10-11).

Insuflețirea și transportarea în slujbă arată vibrațiunile unei credințe înalte, iar paza și îndeplinirea cu sfințenie a timpurilor de slujbă, păstrarea și îndeplinirea regulilor de pregătire din «Liturghier», dovedesc că el înțelege că acele căsuțe nu sunt ale lui, ci ale lui Dumnezeu, pentru cuiul ce i se cuvine și pentru oficiul

cel mai sfânt, în vederea mântuirii sufletului lui și sufletelor obștei credincioșilor.

Preotul are ca om la îndemână pentru pregătirea în vederea oficiului său de liturg taina Sf. Mărturisirii, iar ca preot, rugăciunile orânduie de liturghier în partea așa numită povățuitoare.

Partea aceasta din liturghier, ar fi, ceea ce în limbaj scripturistic se numește litera legii, iar acestea ca să nu fie cum este litera, trebuiesc săvârșite cu conștiință preoțească, ceea ce ar constitui spiritul, fiindcă el este cel ce face viu.

Urmărind cu sfințenie orânduielele ce fac cuprinsul acestei părți din liturghier, preotul va fi cu adevărat vrednic să săvârșească această slujbă a îngerilor.

Va trebui să nu fie sub blestem, sau oprit de Biserică, nici afurisit de arhieru și nici să fi săvârșit păcat de moarte, pentru că de va fi sub blestem sau oprit de biserică și «va îndrăzni să lucreze cele preoțești nefiind deslegat, va cădea în păcatul furului de cele sfinte, și cu îndoit și foarte greu păcat se va întoarce dela slujba dumnezească și vinovat va fi trupului și sângelui Domnului și va fi împreună cu ucigașii de Dumnezeu și necredincioșii ludei cari l-au ucis pe Hristos; iar împărțirea cu preacuratele Taine îi va fi spre judecata și osândă», dar «de va îndrăzni să slujească, în păcat de moarte fiind, nemărturisindu-se și prin pocăință mai înainte necurățindu-se pe el, alt păcat de moarte mai greu adaugă și Dumnezeștile Taine, din pricina nevredniciei lui, le primește spre judecata și spre osândă». Toate acestea trebuie «să le îndepărteze prin rugăciune ferbinte, prin lacrimi de durere și cu inimă înfrântă, iar Dumnezeasca Liturghie să o săvârșească» după rândulala Domnului și obiceiul Sfintei biserici a răsăritului, ca pe o taină ce sfințește și ca pe o jertfă ce îmblânzește pe Dumnezeu și curățește păcatele: intru care Duhul Sfânt, prin gura lui, va preface cu adevărat cele ce sunt puse pe sfânta masă, după zicerea dumnezeștilor cuvinte».

«Așa dar, spre vrednica slujire, mai înainte gătin-du-se slujitorul altarului, dator este, după rândulala bi-

sericii, să săvârșească seara Vecernia, la care cu cuernicie să gândească în sine, cu umilință să cugete, cum Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, după mântuitoarele sale patimi, Vineri seara, pe cruce, pentru păcatele noastre s'a răstignit, pentru mântuirea noastră a murit».

Să săvârșească „După cinarea, rugăciunile spre somn și canoanele obișnuite, precum acatistul Stăpânei Noastre Născătoare de Dumnezeu, sau al Domnului Iisus, sau a altor sfinți ai săptămâneli și ai ingerului său păzitor».

Dimineața în vremea rugăciunii, mai înainte de luminare de ziuă să săvârșească Mezonoptica, apoi Utrenia iar după Utrenie, ceasurile, gândul cu smerenie la toate cele ce au pățimit Domnul pentru noi, în vremea în care sunt rânduite a se ceti aceste sfinte slujbe.

Toate aceste rândueli este obligat preotul a le păzi, pentrucă, «dacă preotul și diaconul, pravila Bisericii de mai sus și cuviincioasa pregătire pentru dumnezeiasca împartășire, de bună voe, din lene sau din nepurtare de grije, o va lăsa cu totul sau numai parte dintr'ânsă, de moarte va greși».

Va trebui apoi ca preotul să fie curat precum cu sufletul așa și cu trupul. Și precum trupul trebuie să-l aibă curat, așa și veșmintele cele depe el se cade a le avea curate și întregi, căci de vor fi pătate foarte și rupte și va îndrăzni preotul a sluji cu ele, va greși de moarte, deoarece înaintea lui Hristos Dumnezeu, care este cu adevărat în sfintele sale Taine, se arată cu nebagare de seamă. Iar capul lui să fie pieptănat, fața și gura spălate, unghiile tăiate și curate, pentrucă poporul ce-l privește și-l sărută mână, să nu se scandalizeze de ceva.

În toată îndeplinirea acestor forme ale cultului, preotul să se poarte așa, ca ele să capete viață și să devină pline de adevăratul lor sens sfânt. Sfințenia slujbei și sfințenia Mântuitorului care a instituit — impune preotului curățenie sufletească și trupească, iar obștea credincioșilor îl obligă să nu fie piatră de poticnire, fiindcă de mântuirea lor și el este răspunzător.

«Preotului nu-i este îngăduit să aducă în fața sfântului altar, duhul descumpănirii și toate absențele morale ale veacului. El este dator să poarte în veac toată conștiința sublimului ideal evanghelic și toate răspunderile legate de el, toată iradiația de sfințenie a Sf. Altar la care se închină și a personalității sale transfigurate de negrătele și Dumnezeștile Taine care se săvârșesc prin el.

Trebue să fie oglindă a Dumnezeirei ale cărei desăvârșiri trebue să se răsfrângă în personalitatea lui.

Fiu al luminii, oglindă a veșniiei și candelă deapururi nestinsă a iubirei față de Mântuitorul său, față de jertfa Lui, preotul trebue să fie încredințat că natura trebue să fie desăvârșită prin har, rațiunea prin credință și omul prin Dumnezeu.

Preotul trebue să stea înaintea sfântului altar, cum sta Sf. Ioan în fața Crucii în ziua răstignirii. Și daeă ar avea «ochii îngerilor» și îi poate câștiga, «ar vedea mulțimea de îngeri sburând în jurul sf. altar, înaintea căruia să roagă: «Noi cari pre heruvimi cu taină închipuim».

Preotul — cu alte cuvinte — în pregătirea lui pentru oficial de liturghisitor, se cade să tindă să devie și să fie un «Alter Christus», să poată spune ca Sf. Ap. Pavel: «Nu mai sunt eu cel ce trăesc ci Christos trăește în mine» — se cade să fie adică «în slujbă sfântă—sfânt.

Preot IOAN GH. TOMA

Parohia Domnița Maria—Ialomița

Ilustrațiunea în predică

CHARLES SPURGEON

traducere

Pr. Gh. Gh. Pătrașcu

Continuare

Ilustrațiunile trebuie să arunce o lumină reală peste subiectul tratat, altminteri sunt ferestre păruțe și orice aparență este o grozăvie.

Dacă s'ar mai plăti încă impozitul pentru lumina soarelui, multă lume dela țară ar închide jumătățile de ferestre dela casele lor, acoperindu-le cu gips și zugravindu-le în așa fel, încât deși ar părea niște ferestre, totuș lumina n'ar mai putea pătrunde prin ele.

Imi amintesc bine de camera întunecoasă a bu-nicului meu și mirarea mea că oamenii a trebuit când-va să plătească ceva pentru lumina soarelui. Ferestrele oarbe sunt simbolurile potrivite ale ilustrațiunilor, care nu ilustrează nimic și ele înșile au nevoie de o lămurire.

O cuvântare pompoasă în nimic nu este mai caracteristică ca în tablourile sale. Atunci se desfășoară într'un adevărat carnaval de stil umflat.

Putem să dăm mai multe exemple despre sborul măestru al vulturului și prostia ridicolă, însă unul poate fi de ajuns ca probă a unei reprezentări, care este mai deasă dincolo de ocean, decât în demodată noastră regiune.

Nu voim să dăm numele autorului, însă citatul este cuvânt cu cuvânt dintr'o cuvântare despre «*Sterben ist mein Gewinn*».

Predicatorul tânăr poate să mediteze și să cugete, dar să nu imite.

Noi cităm întregul pasaj cu privire la fregată și treptele de granit, parfir și ipsos.

«Există o pasere, pe care marinarii o numesc fregată cu obiceiuri stranii și putere ciudată. Oamenii o văd în fie care zonă, dar niciodată n'a văzut-o

vreun ochi omenesc aproape de pământ. Purtată de aripi cu întinderi puternice în sus, navighează în orice parte. Se vede în îndepărtatul nord ținându-se cu aripele întinse dealungul, sub focul aurorii boreale, sub acele flăcări grozave, plutind încoace și luând culoarea undelor luminoase, care înconjurând o o măresc și o scot în evidență. Se vede în zona tropicală în amiaza cea mai călduroasă, penele sale colorându-se în roșu de razele de foc, care cad pe ea fără să-i aducă vreo vătămare.

Sub arșițele ei arzătoare plutește maiestooasă încoace, fără oboseală.

Nimeni nu a văzut-o că s'a lăsat în jos dela linia ridicată a sborului său, sau chiar numai să devieze dela ea. Pentru mulți este un mit, pentru toți o taină. Unde este locul pe care se lasă jos?" (Este în adevăr frumos!? Lăsați-ne să adăugăm: Cine va fi în stare să presare sare pe coada sa!?) «Unde se odihnește? Unde va fi clocind? Nimeni nu știe. Se știe numai că pe deasupra norilor, deasupra sferei furtunei, deasupra abisului, împotriva curentelor, aceeașă pasăre a cerului (hai s'o numim și altfel) zboară măreț în orice parte cu ajutorul aripelor, pe care se sprijină și refuză să lovească aerul, pe care se odihnește» (Măreață idee?!

Pătrunzătoare zboară fără să miște aripele și fără să lovească aerul. O pasăre, care desigur atinge pământul ca orice creaatură!!)

«Astfel trebuie să fie nădejdea mea. Trebuie să plutească la fiecare pol al vieții sus, deasupra norilor vieții, deasupra furtunei, care urlă împotriva mea, pe aripi mărețe niciodată obosind și disprețuind pământul. Niciodată nu trebuie să se lase jos și nici să se abată dela sborul ei măreț. Trebuie să se vadă în dimineața vieții mele, trebuie să se vadă în amiaza fierbinte și chiar când umbrele se lasă, deasupra soarelui a apus după felul vostru de a vorbi, însă după al meu, când umbrele se pierd, soarele meu răsare, iar acest ultim fapt trebuie să fie — ceea ce din partea mea se și vede — nădejdea câștigurilor după

moarte — care întocmai ca și sburătoarea plutește pe aripi țari și se pierde în veșnica lumină».

Știu prietenii mei, că nici un sfat al meu nu va fi în stare să vă ridice pe un pedestal făcut din granit, pe care este îngăduit să stea numai momentala evlavie». Foarte drept: un sfat nu poate în adevăr să ridice un corp pe un pedestal. Se cere pentru aceasta un picior sau o mână ca să o facă. Pe lângă aceasta ce este «evlavie monumentală?»

Aceasta se înfăptuiește numai prin analiză, prin observare, prin meditație, care cumpănește în timpul nopții expresiunile maiestose ale unei scrieri la o fereastră deschisă, sau mai bine sub bolta mare a cerului, când obștea se pleacă în rugăciuni și este în legătură cu puterile, cari stau dincolo de această jume, asemenea tronului gol, ce așteaptă pe cel care vine să-și ia locul.

Numai pe această cale și prin alte metode, care sunt inspirate de Sf. Duh, pentru aceasta potrivite sufletului, voi veți fi ridicați sau un oarecare altul la înălțimea noțiunii care inspiră această sentință. Unde este Paul astăzi? Unde stă el, care răspândea acest nemuritor cuvânt din închisoarea din Roma? Este aci, între noi, vreunul la care să se dovedească (afirmațiunea) că moartea nu este un câștig? Nici-unul» (O întrebare care poate fi opusă cu destulă siguranță. Cine a fost între noi mort?)

«Inșă știu, că el se plimbă în rai, se plimbă în acele locuri maiestose unde numai zeitatea nu este constrânsă».

Eloquent și bârfitor — ce fel împreună?

După toate luptele sale el a intrat în odihnă. Deci ce a primit el și să nu ne fi păstrat și nouă? Ce a primit el, care să nu fi fost împărțit ca dar și nouă? Nu este Dumnezeuul său și al meu și al vostru? Tatăl cel veșnic va ospăta cu mână părtinitoare?

Va face El deosebire, se va uita la față chiar la propria sa masă?

Evlavia nu poate niciodată să facă loc acestei bănueli temătoare.

Tatăl nostru ospătează pe copii, săi în chip egal, veșmintele, pe care le poartă, sunt tăiate din ștofă regească suat tăiate din dreptatea sa. Ei strălucesc ca soarele, care prin acțiunea unei mișcri înalte sunt aduși în conjucție.

Astfel este ridicat poporul cel iubit al său, prietenii mei! Ridicați vă și vă coborâți și voi cu mine pe treptele scârilor minunate, ale căror trepte în timp ce le urcăm se transformă din granit în porfir și din porfir în ipsos, până când picioarele noastre stau pe o mare de cristal care se întinde într'o curățenie nesfârșită înaintea tronului.

(Scară'n sus spre mare!? și încă trei scări în sus spre aceasta!? Înaltă idee, sau cel puțin un pas departe de aceasta!).

Această bucată de eloquență înaltă nu aruncă nici o lumină și nu ne face capabili nici în gradul cel mai neînsemnat ca să înțelegem cauza pentru care moartea este un câștig. Scopul unei astfel de cuvântări nu este să învețe auditorul, ci să-l orbească și să-i întipărească în minte, dacă este cu puțință, că predicatorul său este un orator minunat. Cine recurge la trucuri retorice în vreun fel oarecare ca să câștige aplauzul, acela merită să fie îndepărtat dela amvon pe viață.

Intrebuințați figurile retorice care în adevăr explică și lămuresc ce spuneți, altminteri sunt idoli muți, cari nu se cade să fie așezați în casa Domnului.

Este bine să observați, că ilustrațiunile nu trebuie să fie prea distinse sau ca să rămânem la exemplele noastre, nu trebuie să fie ferestre prea zugrăvite, cari atrag mai mult luarea aminte decât lasă să vătrundă înăuntru lumina clară a zilei.

Eu nu rostesc o sentință despre ferestrele făcule din sticlă de culori felurite, care strălucesc ca o grădină împodobită cu flori de primăvară. Eu am în vedere numai ilustrațiunea mea.

Figurile noastre retorice trebuie să servească nu atât ca să fie primite, ci ca să se privească prin ele (să lămurească).

Dacă îndepărtați din temă sufletul ascultătorului, prin faptul că îl provocați la admirația propriilor d-ștră imagini, atunci faceți mai mult rău decât bine.

Eu am văzut într'o expoziție a noastră portretul unui rege. Inșă artistul îmbrăcase pe Majestatea Sa cu o ghirlandă de flori, care erau zugrăvite așa de distins, încât ochii tuturor erau atrași de figura regească.

Intreaga artă a pictorului se risipise pentru accesor și urmărea era că portretul, care trebuia să fie mai presus de orice primise un loc subordonat. Aceasta era desigur o greșeală în pictura portretului, chiar dată putea să fie un succes în artă.

Noi avem ca să zugrăvim pe Hristos „oamenilor cum a fost răstignit de către ei” și tabloul sau ilustrațiunea cea mai frumoasă, care abate sufletul dela subiectul nostru dumnezeesc, trebuie să fie înlăturat din conștiință. Iisus trebuie să fie mai presus de orice. Trebuie să zugrăvim începutul și sfârșitul predicării noastre.

Parabola și poezia trebuie să fie la picioarele sale și elocvența trebuie să-i servească ca o servă.

Niciodată nu trebuie să fie cu puțință ca vorbirea predicatorului să devină protrivnică temei sale ; adică să necinstească pe Hristos în loc să-l cinstească.

De aci prevenirea, că ilustrațiunea nu trebuie să fie prea distinsă.

Din această observațiune ultimă rees următoarele, că ilustrațiunile sunt foarte bune, dacă sunt naturale și rees din subiect.

Trebuie să semene acelei ferestre bine orânduite, care este evident o parte integrantă a planului clădirii și nu ca o idee târzie, care să fie așezată ca simplă podoabă.

Domul din Milan mă umple de admirație neobișnuită. Mi se pare așa de solid ca și cum ar fi ieșit din pământ ca un copac uriaș, sau și mai mult ca o pădure din marmoră. Dela temelia sa până la aceasta cea mai înaltă, fiecare amănunt este o creș-

tere firească, o parte a unui întreg bine dezvoltat, esențial pentru o idee de căpetenie, în adevăr ceva făcând parte din aceasta pe de a'ntregul.

Așa trebuie să fie o predică: introducerea ei, părțile celelalte, argumentele, sfaturile, metaforele toate trebuie să țâșnească din ea. Apoi nu trebuie să fie nimic, ce n'ar sta în legătură vie cu restul, trebuie să apară ca și când n'ar putea să se adauge nimic fără ca să fie o aberație și să se scoată ceva fără ca să fie o pagubă.

Să se găsească flori într'o predică, însă majoritatea lor trebuie să fie florile locului natal; se înțelege că nici plantele exotice și plâpânde ce sunt importate, dintr'o țară îndepărtată, cu multă grijă ci mlădițele naturale din pământul sfânt, pe care stă predicatorul. Figuril' retorice trebuie să se potrivească cu prinsului cuvântării.

Un trandafir pe un stejar ar fi la loc nepotrivit și un crin care ar răsări dintr'un plop ar fi ne natural. Toate trebuie să fie ca dintr'o bucață și să stea în legătură limpede cu restul.

Ocazional poate fi îngăduită puțină pompă strienă, după metoda lui Thomas Adams și Jeremy Taylor și alți ariști care împodobeau adevărul cu pietre prețioase și aur de ophiur, aduse din ținuturi depărtate.

Totuși, eu aș putea să vă atrag atențiunea asupra a ceea ce zicea Hamilton despre Taylor, pentru că este un ave-tisment pentru aceia cari năzuiesc spre aceasta, ca să câștige urșchea mulțimii: gândurile epitetele, întâmplările, tablourile să se înghesue într'un șuvoi irezistibil, care să fie slobozit și să fie așa de potrivite și de frumoase, cum este și de puternic.

De aceea căuta să găsească pentru toate un loc și o întrebunțare, pentru „flori și fluturi” tot așa de bine ca și pentru grâu. Iar când nu era în stare să facă vreo legătură în înlănțuirile sale logice între «cercurile mici ale butucului de viță și cârlionții băiatului sălbatic» și atunci putea să-și împodobească tema sa cel puțin cu podoabe minunate. Învățătorul

știe să-și potrivească scuze locurilor folosite din iubirii săi Augustin și Hrisostom și numai puțin din iubii Seneca sau Plutarh.

Veverița nu este mai puțin ispășită ca să strângă nuci pentru aprovizionarea sa, de atât autorul iubitor de cărți, ca să strângă pasagii frumoase din autorii favoriți pentru propria sa scriere.

Ach! el nu știe cât de stătute și fără 'nsemnătate sunt pentru aceia care nici n'au mers pe aceiaș cale și nici n'au împărțit bucuria cu cel care a găsit «punga cea mare».

Fiecare scoică poleită îi deșteaptă amintiri tonnatică de păduri, dumbrăvi și lumina soarelui, care strălucea printre frunzele galbene; însă publicul obștesc preferă cu mult culegerii rare, un kgr. de alune din cărucioara precupețului».

Nici o ilustrațiune nu este așa de isbitoare, ca aceea, care este scoasă din subiecte cunoscute. Multe flori frumoase cresc în țări străine dar cele mai dragi inimii sunt acelea care înfloresc în țărca propriei noastre colibe.

Perfecțiunea până'n cele mai mici amănunte (puncte) nu este recomandabilă la folosirea figurilor retorice. Lumina cea mai bună vine prin sticla cea mai clară. Prea multa zugrăveală înlătură soarele.

Înainte, altarul Domnului trebuia să fie clădit din pământ sau pietre necioplite, căci zice scriptura: pentru că ai pus cuțitul tău pe ele și așa s'au frământat. Es. XX 25.

Un stil încărcat, perfecționat, artistic, pe care cuțitul gravonului a lăsat urme bogate se potrivește mai mult pentru un discurs în sala de ședințe, în for sau senat, decât pentru o cuvântare profetică, care se ține în numele lui Dumnezeu și preamărirea slavei sale. Asemănările Domnului erau așa de simple ca povestirile pentru copii și așa de naturale și frumoase ca crinii, care înfloreau în văile unde învăța poporul.

El n'a împrumutat nicio legendă din talmud, nici un basm dela Perși și nici n'a luat vreun tablou de dincolo de mare, ci a rămas la propriul său popor și

a vorbit despre lucruri obișnuite în stil simplu «cum niciodată vreun om n'a vorbit» și cum trebuie să vorbească orice om cu băgare de seamă.

Asemănările Sale erau ca și El și călătoriile sale; nu erau niciodată silite, fantastice, pedante sau artistice.

Lăsați-ne să-L imităm, căci nu vom găsi niciodată un model, care să fie mai desăvârșit și mai potrivit pentru prezent.

Dacă deschidem ochii vom vedea înprejurul nostru o prisosință de tablouri. Cum stă scris: «Cuvântul este aproape de tine» întocmai cum sunt și analogiile dela îndemână, în flori și albine, în copaci și frunze, în calice și flori. Nu e nevoie să ne împrumutăm dela secretele întunecoase al artei omenești sau să ne afundăm cu totul în teoriile științei, căci în natură stau la îndemână ilustrațiuni de aur și cea mai curată este aceea care iese în relief mai mult și este zărită foarte lesne.

Mai putem în adevăr să spunem cu istoria naturală în toate ramurile ei: «Aurul țării mele este cel mai bun».

Ilustrațiunile cari se vor scoate din întâmplările zilnice sunt cele mai bune, după cum observă țăranul și căruțașul că acele roade sunt cele mai bune, pe care poate să le ofere pământul. O ilustrațiune nu este ca un profet în țara lui, căci are trecere foarte mare în patria ei și acei cari i-au văzut de multe ori obiectul aceia sunt, cari găsesc cea mai mare delectare în înfățișarea și lămurirea, care este scoasă din aceasta.

Nădăjduesc să adaug și este chiar necesar, că ilustrațiunile nu trebuie să fie niciodată inferioare sau obișnuite.

Nu se poate să fie sublime, însă totdeauna trebuie să corespundă gustului bun

Ele pot fi simple și totuși curate și frumoase dar barbare și grosolane niciodată.

O casă are aspectul urât, dacă are fereastra murdară, plină de case de păianjeni, mânjite, astupate cu hârtie cenușie sau infundată cu zdrențe. Astfel de fe-

restre sunt mai degrabă semnele unei colibe nenoro-cite decât ale unei case.

În ilustrațiunile noastre nu trebuie să se afle nici-odată nici cele mai neînsemnate urme de ceea ce ar putea să jignească curătenia cea mai gingașă. Nu ne place fereastra din care a privit Isebel. Termenii pen-tru Domnul Nostru să fie «ca zurgălăii calului de paradă» trebuie să fie cei mai gingași și cei mai cu-rați. Despre aceia, care amintesc ce este josnic și ce este vulgar am putea să spunem cu Apostolul: «Nici să se pomeniască între voi, cum se cuvine sfinților». Toate ferestrele noastre trebuie să fie deschise spre Ierusalim și nu spre Sodoma.

Vrem să culegem florile noastre întotdeauna nu-mai din țara lui Emanuel și să fie Iisus însuși, par-fumul și dulceața lui, așa încât să poată spune dacă ar sta după gratii și ne-ar asculta când vorbim des-pre El: «buzele tale, mireasma mea, sunt ca păstura de potrivite, miere și lapte sub limba ta».

Ceea ce trece dincolo de marginile curăteniei și ale bunei cuviințe niciodată nu trebuie împletit în co-roanele noastre, sau să se folosească la înfrumuse-țarea predicilor noastre. Ceea ce în desertăția unui om, care caută să excite plebea, sau a unui măscărici ar fi foarte înțelept și isbitor, ar fi la un predicator al Evangheliei, desguștător.

A fost un timp când se puteau găsi destule mos-tre de barbarisme, demne de condamnat, însă ar fi nedrept să-le pomenim și acum, când astfel de lu-cruri sunt osândite pretutindeni.

Domnii mei, aveți grijă ca ferestrele D-estră să nu fie sparte sau numai plesnite, cu alte cuvinte, fe-iți-vă de metafore îngrămădite clae peste grămadă sau de asemănări șchiopătânde.

De obicei se atribue lui Sir Bayle Roche câteva din cele mai frumoase mostre de compuneri metafo-rică. Noi putem să judecăm că acel loc e mitic în care a spus: «Miros un șobolan, văd că plutește în văzduh și voiesc să-l sugrum din germen».

Greșelile neînsemnate sunt destul de dese în cu-

vântările oamenilor noștri dela țară. Un mandatar al cumpătării foarte cumsecade exclamă : «Camarazi, lăsați-ne să începem lucrul ! Lăsați-ne să luăm târnăcopul nostru și să transformăm locurile pustii, până când buna corabie a cumpătării va pluti vesel pe uscat».

Ne amintim bine, cum acum câțiva ani, auzeam că se exprima un preot irlandez zelos :

„Garibaldi, Domnii mei, care este un om cu mult prea mare, ca să cânte pe vioara a doua înaintea unui așa de mizerabil astru ca Victor Emanuel“.

Eram într'o adunare publică și trebuia să fim serioși, însă ne-ar fi produs o mare ușurare, dacă am fi putut să râdem din inimă de reprezentările lui despre Garibaldi cu vioara sa, cu care cânta ceva unu astru.

Un poet prieten ne vorbea îmbărbătător astfel :
«Mergi înainte mereu, pe calea ta oricât de sălbatică ar fi și oricât de mulți dușmani ș'ar găsi pe ea, surd la lătratul tare al câinilor, cari întind lațurul picioarelor tale».

Un frate își exprima dorința într'o seară recentă, că noi toți voim să fim câștigători de suflete și să aducem Domnului giuvaeruri cumpărând cu sânge și să aruncăm coroanele lor la picioarele sale.

Cuvintele aveau un sunet așa de plăcut încât auditorii nu au observat falsitatea expresiunii.

Câte unul dintre noi dorește ca fiecare student să devină destoinic să sufle în trâmbița evangheliei pe un ton așa de clar «încât să vadă și orbii». Poate socotea, că trebuie să deschidă ochii de uimire în timpul vuetului îngrozitor. Însă tabloul ar fi fost mai potrivit, dacă zicea «încât să audă și surzii».

Un scriitor scoțian zicea la propunerea ca să întrebuițeze o orgă la serviciul divin : «Nu va reține avalanșele serviciului divin ales să urce spre Cuvântul lui Dumnezeu».

Totuși nu este de mirare, că muritorii de rând fac greșeli în cuvântări figurate, când face chiar și sanctitatea sa înfalibilul raposat Pius IX, când zicea

despre Mr. Glandstone că „s'ar repezi pe neașteptate ca vipera, care a atacat barca Sf. Petru“. O viperă care atacă o barcă este ceva prea gogonat chiar și pentru fantesia cea mai îngăduitoare, cu toate că oarecare spirite sunt gata pentru orice minuni. S'ar putea umple întreaga față cu astfel de greșeli. Am dat însă destule ca să vedeți cât de ușor se poate să fie sparte oalele metaforelor chiar dacă sunt întrebuințate numai opt.

Chiar cel mai iscusit vorbitor poate să facă o astfel de greșală ocazională. Aceasta însă nu este o treabă bună, căci poate să strice ilustrațiunea ca o muscă moartă unsoarea cea bună.

Câțiva frați ai cunoștințelor mele sunt în afară de făgaș căci orice figură retorică pe care o ating este năucită și îndată ce se apropie de o metaforă este de așteptat o nenorocire. Ar fi înțelept din partea lor, ca să evite orice figură retorică, până când vor fi în stare să le folosească, căci e păcat să întrebuințeze ilustrațiuni dacă sunt așa de încurcate încât întunecă înțelesul și pe lângă aceasta stârnește și râs.

Metaforele încurcate sunt în adevăr o zăpăcire răutăcioasă.

Lăsați-ne să înfățișăm lumii în adevăr ilustrațiuni bune sau de loc.

Aci termin prelegerea mea, care este numai o introducere la tema mea și nici-decum tratarea complexă a ei.

Scolile Duminicale

Problema educației maselor a frământat întotdeauna mințile luminate ale celor cari conduc destinele neamurilor.

Această afirmație este cu atât mai justă, cu cât observăm ca la toate popoarele civilizate s'a instituit învățământul primar obligatoriu și apoi a urmat serviciul militar, tot obligatoriu, recunoscut de toată lumea ca atare, pentru, scopul său înalt—apărarea patriei.

Niciuna însă, dintre toate instituțiile de educarea tineretului, nu a putut realiza o educație integrală.

Școala mai mult instruește și, dacă, în cursul ei primar și secundar, se mai observă câteva ore de Religie, pe care preotul este obligat să le facă, apoi, la Universitate, când toate cunoștințele trebuiesc cristalizate, pentru că abia acum începe a se definitiva personalitatea omului, nu se mai vorbește de Religie, aceasta rămânând să-și mai depună pe tabloul personalității omenești, doar urme șterse de amintiri.

Milităria pe lângă instrucția necesară vieții materiale a omului, urmărește, prin conferințe sau cântece, dezvoltarea înaltului sentiment al iubirei de neam, dar aceasta încă nu este de ajuns pentru a face din ostaș un om, căci prin om, în adevăratul înțeles al cuvântului, înțelegem un complex armonic de cunoștințe și dragoste, o îmbinare desăvârșită de civilizație și cultură.

Familia, școala și biserica s'au străduit deci să suplinească această lipsă a educației oficiale, dar de cele mai multe ori învățătorul și preotul, în conflict pe chestii politice, au uitat de misiunea lor.

Biserica, de pe postamentul Său înalt, pe care a fost așezată de Insuși Mântuitorul Christos, privește spre toate aseste lacune ale educației maselor, pe care încearcă, prin cei mai buni fii ai Săi, s'o ia asupra Sa.

Cum? În multe feluri: prin predica de pe amvon, dar și această de multe ori deficitară; prin convorbiri

dela om la om, dar și acestea, la început, eu rezultatul negativ al popii Tanda, fiind lipsite de exemplu.

Problema școlilor duminicale sau de evanghelizare, cum se mai numesc, a fost îmbrățișată oficial, de biserică, ea fiind aceea care ar putea înlocui toate lipsurile de mai sus, ajutând la completarea educației tineretului și nu numai a lui, ci a oamenilor de toate vârstele, căci la cursurile duminicale pot și trebuie să ia parte oameni de toate vârstele.

Ne întrebam mai întâi: sunt necesare, în timpurile de față, mai mult ca oricând, aceste școli?

Răspunsul este «da», mai ales astăzi, când libertatea cultelor pe drept cuvânt și în bun scop atribuită maselor, dar rău înțeleasă de unii, face pe aceștia să încerce a sfărâma postamentul bisericii.

În parohiile noastre se găsesc muți astfel de lupi îmbrăcați în piele de oaie. Și să nu ne mirăm când afirmăm că acești oameni, rău îmbrăcați, au ținte precise în predica lor și știu să își ascundă cu multă diplomatie gândurile, să mânuiască cu multă abilitate textele biblice ce le convin, pentruca, prin fariseismul lor, să speculeze setea de credință a mulțimii în sensul vederilor lor.

Raportând acum rolul școlilor duminicale la insuficiența pregătirii tânărului în școală și familie, raportând apoi rolul acestor școli la menținerea unității noastre sufletești prin credință, conchidem că școlile duminicale își au o imperioasă necesitate.

Ramâne să vedem care ar fi meloda de aplicat și subiectele ce ar trebui dezvoltate.

În ceea ce privește metoda sau mijlocul de a aduce pe tineret la biserică, în după amiaza zilelor de sărbători,—aceasta nu este altă decât râvna, sturuița preotului.

Este greu, e adevărat, a aduce pe tineret la biserică, în după amiaza sărbătorilor, mai ales în vremurile din urmă, când doctrina materialistă tinde să înlăture orice transcendent, orice ideal și mai ales pentru că tineretul de azi nu înțelege să trăiască o viață duhovnicească, după evanghelia lui Christos, ci atras de sen-

zați noi, este veșnic în căutarea acestora, tociri de sentimente erotice, organizații oculte diferite, toate acestea rapiadu-le tocmai timpul cel mai prețios nouă, preoților, după amiezile de sarbători.

Preotul apoi s'a depărtat, în parte dela misiunea lui,—mai ales avântându-se în lupta politică.

Noi trebuie, însă, să înțelegem cuvintele mântuitorului: „*Râvna Casei Tale m'a mâncat pe mine*“ și să începem de îndată ofensiva de sprijinire a doctrinei creștine, în școlile duminicale. Prin râvnă, prin stăruință, mergând din casă în casă, stând de vorbă cu fiecare în parte și chiar dacă, la început, vom fi priviți cu indiferență și nu vom avea decât puțini care să vie la aceste cursuri, să lucrăm cu ei— așa cum anumite organizații politice știu să depună râvnă, pentru a-și putea atrage cât mai mulți aderenți.

Munca va fi spinoasă, dar rezultatele ei se vor vedea curând, căci satisfacția va fi destul de mare, când unul singur, desamăgit de vremelnicia celor lumești, va veni să recunoască, că e mai bine la școlile noastre de evanghelizare, care nu urmăresc decât adevărul în viață.

Unele școli duminicale funcționează în colaborare cu „Oastea Domnului“.

Oastea Domnului este pe linie ortodoxă și poate da tot concursul preotului în misiunea sa, dacă este îndrumată și dirijată de acesta, spre a nu cădea în erori dogmatice sau spre a nu cădea în formalism sec, redus la cântări religioase și la agape bogate, fără nici o aplicație în viață, căci de cele mai multe ori omul simplu înțelege prin religie numai forma de cult, ca formă seacă, fără viață, fără dinamism, așa cum trebuie ea înțeleasă de omul superior prin cultură, care și el, de cele mai multe ori, a căzut în cealaltă extremă a trăirii vieții lăuntrice și a părăsirii oricărei forme de cult.

Și cum ar putea ajuta pe preot, în misiunea lui, acești ostași ai Domnului? Ei ar fi antenele preotului în afară. Ar îndemna pe unul sau altul nu de a intra în Oastea Domnului, ci de a participa la aceste cursuri

de hranire sufletească, și tot ei ar fi aceia care ar pune la dispoziția inițiatorilor, în școlile duminicale, cântările lor religioase cele mai potrivite, pregătind, cum am mai spus, terenul pentru primirea adevărului dogmatic.

Prin întrebuițarea lor, ac, preotul ar putea atinge un dublu scop: unul de a atrage pe creștini la biserică, iar altul de a încadra definitiv pe Ostașii Domnului între credincioși și a-i feri de separatism, căci și ei folosesc, de obicei, pentru ședințele lor, tot după amiezele sărbătorilor.

Și câte lucruri frumoase nu se pot face aci, la școlile duminicale?: cântări de pesne religioase, în comun, cântări ce cultivă sufletul și-l înalță sus la Dumnezeu.

După ce sufletul va fi astfel pregătit, prin cântări, a primi adevărul religios, va urma lecția preotului, care să explice un adevăr religios doctrinar, sau de cult. Se vor explica pe rând dogmele fundamentale ale religiei creștine: existența lui Dumnezeu, unul în trei persoane, dogma mântuirii, recompensa sufletului după moarte etc. etc. Și mai ales se vor explica adevărurile de cult pe care le combat sectanții: a) Biserica, ca locaș de închinăciune, cu existența sa din primele veacuri ale creștinității, când forma bisericilor erau cavernele — subteranele, cu pictura lor simbolică. b) preoția ca instituție de ordin divin, întemeiată de Insuși Mântuitorul. c) Sfintele taine, ca unele care împărtășesc harul divin, d) dau tărie sufletului în lupta de toate zilele. e) Închinarea la icoane, ca unele ce ne mijlocesc contactul cu Dumnezeu și cu sfinții etc. etc.

În toate aceste teme rezultatul va depinde de abilitatea preotului, care să fie practic, dar bine pregătit teoretic ferm pe poziție și niciodată oscilând sau lăsând să se întrevadă necredința.

Tot aci, la aceste școli, se vor face lecții de desvăluirea doctrinei sectanților, arătându-se credincioșilor erorile fundamentale ale acestor sectanți și scopul pe care-l urmăresc ei, în propaganda pe care o fac.

Școlile duminicale, însă, nu trebuie să aibă o singură față aceea a predării adevărului religios teoretic, ci și o altă față, care este și cea mai principală, aceea

a trăirii acestor adevăruri explicate aci, în vîleața de toate zilele.

De aceea preotul trebuie să-și urmărească școlarii săi cum știu să explice în vîleața cece se explică aci, cum știu să îmbine rațiunea cu inima.

Temelia vieții noastre sufletești este Evanghelia Mântuitorului Hristos, nu atât în știința ei, cât în trăirea ei.

Legea de seamă a sufletului nostru este omenia.

Este noțiunea cea mai specific românească, prin care se stabilesc și se constată raporturile dintre om și semenii săi.

Scopul ultim al educației în sine este desăvârșirea ființii omenești. Această desăvârșire morală reprezintă postulatul esențial al religiunii și moralei creștine. «Dincolo, însă, de acest adevăr cu rezonanțe metafizice, desăvârșirea morală este și o necesitate organică pentru sufletul sbuciumat al omenirii de azi, care dorește mai multă dragoste între oameni, mai multă virtute și mai multă împăcare cu sine și cu Dumnezeu. Punctele cardinale ale educației tineretului român și ale maselor tuturor vîrstelor trebuie să fie credința în Dumnezeu, pe planul pur spiritual al mântuirii sufletești, și dragostea de țară pe planul intereselor comunității noastre naționale.

Și acestea nu se pot realiza mai bine decât prin biserica și slujitorii ei, acum, ca și în trecutul de aur al creștinismului nostru.

Deci, frați întru Domnul la datorie.

Preot Vasile Nartea
Mangalia

Poate parohia să-și susțină interesele în fața justiției și prin cine ?

În viața de drept, cel care este adus de împrejurări în fața justiției este subiectul de drept, persoana. Căci, a fi subiect de drept, presupune a fi capabil de anumite drepturi și datorii, de unde încălcarea drepturilor sau nerespectarea datorțiilor, ce revin subiectului de drept, face ca acesta să-și susțină drepturile sau să dea seama de datorii, în fața justiției.

Subiect de drept, persoană, este în locul întâi omul, întrucât el, trăind într-o societate organizată pe bază de drept, este capabil de drepturi și datorii.

Dar viața de drept evaluând, a făcut posibil ca, nu numai omul ca îns, să aibă această capacitate, ci ca să fie acordată și anumitor asociații sau organizații de oameni, care au primit numirea de persoane juridice sau morale.

Dacă avem nenumărate persoane juridice în domeniul vieții civile, le aflăm ca existente și în modul de organizare al Bisericii ortodoxe române. Astfel în baza raportului de perfectă încredere și reciprocitate ce există între Biserica ortodoxă română și Statul Român, acesta din urmă recunoaște personalitate juridică părților constitutive ale Bisericii.

În acest sens, Legea pentru organizarea Bisericii ortodoxe române, prevede prin articolul 27: «Părțile constitutive ale Bisericii ortodoxe române (parohiile, protopopiatele, mănăstirile, epitropiile, mitropoliile și patriarhia — (Biserica întregă) ca atare sunt persoane juridice». Această hotărâre este menționată și de Legea pentru regimul general al cultelor prin art. 11.

De unde reiese că, printre părțile constitutive ale Bisericii, în locul întâi este socotită parohia ca persoană juridică.

Calitatea această de persoană juridică se dă însă parohiei, avându-se în vedere, nu edificiul, teritoriul sau

averea, ci comunitatea credincioșilor din care se compune, așa cum se definește ea prin articolul 26 din Statut pentru organizarea Bisericii ortodoxe române: «Parohia este comunitatea bisericească a credincioșilor, clerici și mireni, cari, sub conducerea parohului, susțin, cu mijloacele lor materiale și morale, una sau mai multe biserici, cu așezămintele și personalul lor».

În același sens se pronunță și Curtea de Casație prin decizia din 16 Iunie 1925: «Personalitatea juridică, capabilă de drepturi și obligațiuni, a unei biserici, o formează nu edificiul, care este locul de întâlnire al credincioșilor unei religii, nici averea, care este afectată pentru întreținerea ei, ci comunitatea credincioșilor acelei religii, care găsește în edificiu mijlocul, puțința de a-și manifesta credința lor, iar în avere mijlocul de a o cultiva și întreține» (Curtea de Casație, Sect. I Dec. No. 1922 din 16 Iunie 1925, în Pandectele Săptămânale Nr. 12 | 928 p. 269).

Deci parohia, comunitatea credincioșilor, fiind persoană juridică, este capabilă de anumite drepturi și datorii. Desigur că, atunci când nu i se respectă drepturile sau nu-și îndeplinește datoriile, ea poate să stea în fața justiției, pentru a-și susține interesele, în baza drepturilor de care se bucură ca persoană juridică.

Dacă, prin cele expuse până acum, s'a răspuns la prima din întrebările puse la început și anume, dacă poate parohia să-și susțină interesele în fața justiției, rămâne să vedem, cine este cel ce reprezintă respectivele interese, ceea ce formează sensul celei de a doua întrebări.

Legea persoanelor juridice prin articolul 98 hotărăște astfel: «O asociațiune, dobândind caracterul de persoană juridică, își are reprezentanții ei legali, cu capacitate deplină de a obliga și de a-i administra patrimoniul».

În ceea ce privește parohia, potrivit articolelor 9, 10, și 11 din Legea pentru organizarea Bisericii ortodoxe române, regulamentul pentru alegerea și constituirea organelor reprezentative și executive ale părților constitutive ale Bisericii ortodoxe române reglementează

ca organ reprezentativ pentru parohie, Adunarea parohială, care, la rândul ei, are ca organ executiv, Consiliul parohial. Așa articolul 1 al sus-zisului regulament prevede: «Părțile constitutive ale Bisericii ortodoxe Române (Patriarhia Română) sunt: *parohia*, protopopiatul și eparhia. Organele lor reprezentative sunt: *Adunarea parohială*, protopopească și eparhială, având ca organe executive: *Consiliul parohial*, protopopesc și eparhial». Iar în ceea ce privește numai parohia art. 36 al aceluiaș regulament spune: «Consiliul parohial este organul executiv și administrativ al Adunării parohiale și este ales din sânul ei».

Ca organ executiv și administrativ, Consiliul parohial are, printre alte atribuții, și pe aceea de a reprezenta interesele parohiei în fața justiției.

Intr'adevăr, sunt două decizii date de organele judecătorești civile care hotărăsc acest lucru. Așa, prima decizie dată de Tribunalul județului Lăpușna cu data de 28 Noiembrie 1927, prevede: «Parohiile sunt declarate de lege persoane juridice și sunt reprezentate în Justiție nu de preotul paroh, ci de consiliul parohial instituit de lege în acest scop» (Tribunalul jud. Lăpușna, Sect. III, Sentința Nr. 627 din 28 Noiembrie 1927; în Pandectele Săptămânale, Nr. 2/928, p. 28).

A doua decizie, dată de Curtea de Apel din Chișinău cu data de 31 Oct. 1928, hotărăște: «Reprezentarea parohiilor în Justiție se poate face numai prin președintele Consiliului parohial, care trebuie, pentru aceasta, să aibă autorizarea Consiliul parohial». (Curtea de Apel Sect. II Chișinău, Dec. Nr. 178, din 31 Oct. 1928; în Pandectele săptămânale Nr. 37/928 pag. 885)

Dacă, potrivit art. 44 din Statutul pentru organizarea Bisericii ortodoxe române și art. 36 din Regulamentul pentru alegerea și constituirea organelor reprezentative și executive în Biserica ortodoxă română, președintele consiliului parohial este preotul paroh, s'ar părea că cele două decizii, mai sus menționate, s'ar contrazice, întru cât prima hotărăște ca parohia să fie reprezentată în Justiție prin Consiliul parohial și nu prin preotul paroh, iar a doua chiar indică pe preotul paroh,

ca președintele Consiliului parohial, spre a reprezenta parohia în justiție.

Realitatea este însă că preotul paroh reprezintă într'adevăr interesele parohiei în justiție în calitate de președinte al Consiliului parohial, dar numai atunci când este autorizat de acest Consiliu.

Printe dispozițiile finale ale Statutului pentru organizarea Bisericii ortodoxe române, articolul 176 hotărăște: „Președinții comitetelor parohiale, protopopeșii și eparhiale reprezintă, în fața tuturor instanțelor judecătorești și administrative, respectivele parohii, protopopiate și eparhii.»

Cred că este vorba în acest articol de consiliile părților constitutive ale Bisericii și nu de comitetele acestora, întru cât numai consiliile sunt organele executive și administrative respectiv pentru parohii, protopopiate și eparhii.

În acest din urmă sens, articolul 176 al Statutului ne lămurește pe deplin asupra faptului că, parohul, în calitate de președinte al Consiliului parohial, este cel ce reprezintă și susține interesele parohiei în justiție, având pentru aceasta autorizarea Consiliului parohial.

În concluzie, din cele expuse până aici, reiese că, parohia, ca persoană juridică capabilă de drepturi și datorii, își poate susține interesele ei în justiție.

Cel ce o reprezintă, în acest sens, este preotul paroh, în calitate de președinte al Consiliului parohial.

Diacon NICOLAE D. IONESCU
Parohia „Sf. Impărați” Călărași

REVISTE

Intre publicațiile de genul acesta merită o deosebită atenție revista Fundației Regale *Căminul Cultural*, care își are ca subtitlu: „*Revistă de cultura poporului*”.

Intr'adevăr, lăsând la o parte «*Albina*», vechea revistă, fubită de toată lumea, pe care M. S. Regele o tipărește pentru masele largi ale poporului, «*Căminul Cultural*» este revista conducătorilor acestui popor, într'ale culturii.

Față de cum apărea altădată, a făcut progrese mari atât în ce privește conținutul cât și formatul.

În numărul de față — Nr. 7—8, Iulie-August 1945, semnează articole cei mai de seamă condeieri ai culturii poporului, în frunte cu d-l Profesor Dimitrie Gusti și d-l Emanoil Bucuța. «*Domnul Profesor*», așa cum îl numeam noi, echipierii de altădată, pe d-l Gusti, chiar când era ministru, dă în acest număr, discursul ținut, în primăvară, cu prilejul împlinirii a 20 de ani de la începutul cercetărilor monografice, sub titlul de «*Bazele democrației sociale*». D-l Gusti a propovăduit, o viață întregă, întorcerea intelectualilor la sat, cunoașterea realităților satului și ridicarea lui la un nivel de cultură superioară, pe baza cercetărilor acestor intelectuali.

D-sa însuși a stat ani de-a rândul în mijlocul echipelor monografice trimise în sate și la strigătul său de ajutor s'au înființat Echipele Regale Studentești și mai târziu Serviciul Social, pentru ajutorarea satelor și ridicarea lor la o nouă viață.

Și s'au realizat lucrări mărețe în urma acestor echipe. Și cum să nu se realizeze dacă în inimile lucrătorilor sălășluia credința și iubirea, pe care le mărturisește Profesorul... «noi am crezut în ceva. Am avut credință în marile virtuți ale acestui neam și—să o spunem fărăși fără o falsă modestie, când am lucrat cum am lucrat în sat și pentru sat... svem conștiința împăcată că am fost și cei cari am prevăzut și timpurile de mai târziu.

Credem și eram convinși de aceasta și atunci când lucram—că suntem cei cari am pus bazele adevăratei democrații sociale, care nu este din vorbe, ci din fapte și care constă din realizări, din înălțarea acestor unități sociale, a acestor sate și a acestor regiuni, unde am lucrat.

Și pe lângă această credință, a mai fost ceva și aceasta ne-a animat mai mult decât orice: a fost iubirea pentru țaran, iubirea camaraderească de lucru, în munca această obiectivă».

Am citat prea mult în dauna celorlalți colaboratori, fiindcă sunt cuvintele Profesorului D. Gusti.

D-l C. D. Gib înfățișează «*Cultura poporului în concepția Fundației*», U. Luncașu. *Educația în viața ostășească*», Păr. Const. Mih. Marinescu vorbește despre ridicarea satelor prin ele înșile, iar la urmă, partea II-a a revistei este închinată bibliotecilor populare.

Technicianul și doctrinarul bibliotecii este scriitorul cunoscut de toată lumea ca cel mai de seamă bibliofil, D-l Em. Băcuța, secundat de nepotul marelui poet Coșbuc, d-l Anton Coșbuc.

D-l Em. Băcuța vorbește despre «*Școlile de bibliotecari*» și arată cum poate fi răspândită cartea în popor și cum poate fi citită. Că este neapărat nevoie de un bibliotecar educat în acest sens. Demnă de relevat este constatarea pe care o face Domniasa că până la bibliotecile populare, «satul nu descoperise ca ajutor pentru suflet decât cartea sfântă.

Ea rămânea însă depărtată și temută. Venea dintr'un izvor care nu era omenesc și nu se amesteca destul cu noi, cum nu se amestecă vana de aur strecurată prin inima stâncii cu stânca. Iată că acum, datorită bibliotecii, cartea lumească se așează lângă cealaltă și bucurându-se de trecerea ei și bătând cărarea deschisă de ea, se schimbă într'un bun al tuturor».

Se vede recunoscută, în această afirmație, acțiunea Bisericii ca mai veche și înainte mergătoare în acest domeniu bibliotecar. Din prestigiul și respectul cultivat de Biserică pentru cartea sfântă împrumută și cartea lumească a bibliotecii și trece din mână în mână, reco-

mandată de bibliotecarul, care de acum poate fi și un sătean oarecare, iubitor de slovă.

D-l Anton Coșbuc chiar scrie, tot aci, un foarte judțios articol despre «*Bibliotecarii țărani*». Ei sunt cei cari fac cunoscută poporului biblioteca, care, înainte de războiul mondial, pe vremea lui Haret, stătea izolată, într'un colț al școlii primare.

De mult interes este graficul pe care ni-l înfățișează d-l A. Coșbuc, din care se vede, în procente, vrednicia tuturor provinciilor Țării, în numărul bibliotecilor și numărul mare al bibliotecarilor țărani din Banat, Ardeal și Crișana-Maramureș.

Fundația a organizat cursuri pentru bibliotecari, întruindu-i în organizarea bibliotecii și cultivându-le entuziasmul pentru carte.

D-l Ciucureanu ne dă o imagine frumoasă despre o altă Italie, înpestrată cu florile de slovă ale bibliotecilor cu vechimi impresionante și totuși vii.

Mai semnează cronici d-nii; I. Lolu, *Cărțile populare*, Anton Coșbuc, *Bibliotecile noastre în timpul războiului*. La urmă, revista are o bogată bibliografie a cărților pentru bibliotecile populare, din care nu lipsesc *cărțile religioase*, cărți pentru copii, povești, nuvele și povestiri, romane, literatură străină în românețe, teatru, istorie, literatură, etc.

Urmează apoi o rubrică a periodicilor și un catalog al cărților vechi din Biblioteca Fundației până la 1830 și după aceea.

Nu lipsește, în sfârșit, nici îndreptarul tehnic al bibliotecarului în cadrul cărui este dată *foaia cărții*, cum și *foaia cititorului*, un fel de foi statistice, cu ajutorul cărora, se poate vedea circulația unei cărți cum și preferințele cititorilor.

La sfârșitul revistei, sub titlul, *Documente*, este redat «Regulamentul pentru funcționarea bibliotecilor protopopești și parohiale din Arhiepiscopia Română de Alba Iulia și Sibiu».

Biserica, care a fost înainteșe în răspândirea lumii prin slovă, se organizează cu noi forțe și nu vrea să fie întrecută de Instituția Regală, mai tânără. Ne bu-

cură intrecerea și revista «Căminul Cultural» își face un punct de onoare, relevând și munca din ogorul Bisericii, pe tărâm cultural.

Pr. I. Sanda

Cărți: Icoana Maicii Domnului

Am poposit, pe iarnă, câteva zile, la seminarul „Central” din capitală, și printre picături, am citit ultima carte a Păr. Victor Popescu, cu titlul de mai sus, găsită pe masa de lucru a unui coleg.

Pe Păr. Victor îl cunosc mai de mult și-l iubesc. Mi-a fost profesor pe când eram elev și mi-a deschis ochii pentru problemele vieții, la lecțiile de morală, cum și gustul pentru lectura cărților esențiale. Mi-amintesc că la îndemnul Sf. Sale am citit pentru prima dată *Confesiunile* Fericitului Augustin, în franțuzește, și am făcut din ea o recenzie, colegilor. Era pe atunci laic. Simpatia pentru profesorul laic a crescut, de îndată ce Dumnezeu l-a învednicit să-I fie Lui preot.

Și mult mi-a plăcut activitatea preotului pe calea scrisului. Am citit aproape tot ce a scris. Scrisul Păr. V. Popescu este o apologie a preoției. Dar o apologie nu subiectivă sau imaginară, ci bazată pe fapte luate din realitatea vieții de toate zilele.

Sunt în toate cărțile sale meditații pline de poezie, scrise cu un remarcabil talent scriitoresc. Dar mai ales în «*Icoana Maicii Domnului*» avem în față schițe și medalione, în care pana scriitorului este la înălțimea lui *Slavici* din *Popa Tanda* și *Gala Galaction*. Am citit-o așa cum, însetat aș fi băut apă, pe nerăsuflăte, într-o zi de arșiță. Mi-a plăcut.

Dacă în popor și în lumea cărții, au circulat atâtea povești urâte pe seama preoților, *Icoana Maicii Domnului* este o contra ofensivă, un răspuns și o reabililitare. Dacă cei vechi scriau tratate despre preoție de o frumusețe rară, cum este al Sf. Ioan Gură de Aur,

zilele de astăzi ne cer chipuri de preoți cari să intruchipeze idealul propovăduit de cei vechi. Și dacă multă lume-i pesimistă, în această privință, se poate converti la un real optimism din citirea schițelor, cari sunt tot atâtea portrete magistral creionate de scriitorul V. N. Popescu.

Satul se civilizează, își îmbunătățește rasele de vite și solurile de pământ fructifere, își plantează râpele și drege drumurile, își face poduri peste ape și se stavilesc puhoatele, ce se prăvălesc din munți peste sat, la glasul preotului, din îndemnul și pilda lui.

Vița morală se îmbunătățește. Dispar păcatele și deprinderile bune le iau locul, fiindcă preotul e dărz în propovăduire și 'n faptă. Furturile conțenesc, fetele nu se mai răpesc fiindcă preotul nu le mai primește în biserică ca pe miresele fecioare, îmbrăcate în alb și cu cunună de lămâiță pe cap, ci le săvârșește taina nunții a 2-a, ca la văduvele ce se remărită.

Și la orașe personalitatea preotului influențează mediul și-l transformă. Astfel Păr. S. M. intervine în lupta dintre clasele sociale și câștigă, pentru Hristos și omenie, pe cei cari luptau împotriva lui Hristos. Păr. Pavel duce cuvântul Evangheliei în închisoare unor oameni pe care societatea îi socotește incorigibili, dar cari sunt totuși suflete ale lui Hristos și frați ai noștri. Ba chiar izbutește să descopere aci greșeli dreptății judecătorești și să ceară repararea nedreptății.

Și mai este un element, asupra căruia stăruiește Păr. V. Popescu, în cartea susnumită, în afară de preot, și anume lumea credincioșilor. S'a spus de mulți și s'a afirmat de unii sociologi, că poporul nostru este indiferent în ce privește credința. *Icoana marelui Domnului* este un document împotriva și un argument, lângă altele — că trebuie să fim optimiști. Hristos este același, ieri și astăzi și întotdeauna. Țărâncă care nu se poate despărți de icoana ei pentru a o lăsa preotului, la muzzu, simte că cu plecarea icoanei, i-a plecat cineva din familie, — i-a murit parcă un copil. Si pleacă să-și ceară icoana înapoi. La orașe, la fel, ni se demonstrează a

ceiaș lucru în «*Intre muncitori*», «*Duhovnicul Inchi-sorit*», «*Intr'o familie fără copii*».

Cartea este și o mângâere pentru toți aceia cari au simțit în jurul lor ura împotriva preotului, ură de care ne-a prevenit Mântuitorul. Îl rugăm pe scriitor, pe această cale, să continue, cu daru-î scriitoricesc, în a ne hrăni cu cât mai mult optimism.

Pr. I. Sanda

Conferințele generale preoțești

Anul acesta, cu toate greutatețile inerente vremurilor, s'au ținut, în cursul lunii Octombrie, conferințele generale preoțești programate pe cele nouă protopopiate ale eparhiei.

După aproape doi ani dela ultimele conferințe ce au avut loc în eparhia noastră, aceste conferințe deveniseră o necesitate prăfesionă de prim ordin, al căror efect sperăm că nu va întârzia să se răsfrângă asupra modului de comportare al preoților, dar și asupra vieții religioase a poporului drept măritor din eparhie. Și aceasta, pentru că, aflându-ne la început de veac nou cu instaurarea unor noi mentalități la noi și aiurea, preoțimea simțea nevoia unor lămuriri și îndemnuri, spre împlinirea mai conștientă a sublimei ei chemări, în diferitele compartimente ale vieții.

În acest scop, încă din cursul lunii August a. c. au fost date pentru studiu opt subiecte — patru teoretice și patru practice — privind Biserica și pe preot în oficiul său de liturghisitor, predicator, catehet, inițiator și colaborator în operele de restaurare a vieții spirituale și materiale de după război.

Toate conferințele s'au desfășurat sub președinția Prea Sfințitului nostru Episcop D. D. Chesarie. Prea Sfinția Sa, înfrutând intemperiiile vremii, greutatețile călătoriilor și oboseala, a ținut să dea personal povețe preoților, vorbindu-le despre îndatoririle ce le au de a adânci în sufletul poporului înaltele principii evanghelice, a căror necunoaștere și desconsiderare au mânat omenirea la războaie, și de a nu întârzia să se dea, ei cei dintâi, pildă de viațuire creștinească, împlinindu-și misiunea cu adâncă convingere și apostolesc zel.

Pretutindeni preoțimea și-a întâmpinat Chiriarhul cu sincer exprimată dragoste și ascultare, întemeindu-și năzuințele, spre tot lucrul bun, pe distinsa-i personalitate morală.

La 9 Octombrie, au avut loc conferințele dela protopopia-tul I Călărăși, la care au participat cea mai mare parte a preo-ților din circumscripție, în frunte cu entuziastul și vrednicul lor

întâi Stătător, căruia i se datorește buna rânduială a desfășurării conferințelor, cum și reușita laudabilă a acestora, fapt care situiază preoțimea călărășeană în frunte, deși este departe de centrul eparhial.

S'au distins în special, următorii preoți: C. Diaconu Carol I, Ioan O Popa Independența, Mihail Drăgoi, Neagu Vechiu, Gh. Pătrașcu, Gr. Georgescu, cari au arătat un interes deosebit în studierea și prezentarea conferințelor. Li se aduc pe această cale, elogii bine meritare.

În ziua de 11 Octombrie, s'au ținut conferințele la Protoieria III Ostrov, în pitorescul orașel de pe malul dobrogean al Dunării, care, în urma cedării Cadrilaterului, a devenit un centru mai important, pulsând o nouă viață.

Din motive necunoscute, participarea preoților din acest protopopiat a lăsat de dorit, numărul celor prezenți fiind foarte redus, deși P. C. Protoierea a făcut toate încunecștiințările din timp.

Toțuși cei prezenți au studiat bine lucrările și au angajat discuțiuni frumoase în legătură cu ele.

Menționăm pe preoții: V. Stănescu, Gh. Brătianu Oltina, Gh. Toma, Cazacu, Anghel, Vasilescu și Bălais.

La aceste conferințe a asistat și D-l Gh. Popescu, membru în Consiliul eparhial cultural, cu care P. S. Episcop s'a întretinut în timpul liber.

Tot cu ocazia conferințelor dela Ostrov, P. S. Episcop a făcut și o vizită la Sf. Mănăstire „Crucea de leac”, Dervent, unde a poposit o jumătate de zi și o noapte, asistând la serviciul divin și dând sfaturi personalului mănăstiresc.

La 13 Octombrie, după o călătorie anevoioasă, P. S. Episcop se afla în mijlocul preoților din protoieria V Lehliu, în comuna Săpunari jud. Ialomița.

Prezența preoților a fost în număr mulțumitor, lipsind numai câțiva cu motive de luat în seamă.

Dintre cei prezenți, s'au remarcat în mod deosebit preoții: Radu Marin și Nicolae Zbancă. Menționăm încă și pe preoții: Manole Stan, T. Enache, C. Șerban, Voiculescu, C. Gheorghe.

După o pauză de câteva zile, timp în care preoțimea a fost lăsată liberă să participe la Congresul clerului din București, au avut loc în ziua de 22 Octombrie conferințele la protopopiatul I Constanța.

Pe cât de mari au fost așteptările, pe atât de nereospunzătoare a fost desfășurarea conferințelor dela centrul eparhial. Numărul mare al absențelor și lipsa de participare la studiu și discuți denotă desinteres. Sperăm că în viitor, protopopiatul I Constanța își va îndrepta greșala, și la cei puțini cari s'au evidențiat acum, se va adăoga un număr mai mare de asistenți și participanți. Și aceasta, sigur, cu concursul P. C. Protoiereu respectiv.

La 23 Octombrie au avut loc conferințele dela protopopiatul IV Cobadin, în comuna General Scărișoreanu, unde P. S. Episcop a fost transportat cu mașina de D-l Prefect al Județului Victor Dușa. La aceste conferințe și cele următoare a luat parte și P. C. Preot Gh. Sorescu, consilier referent administrativ, care a dat lămuriri necesare în multe chestiuni administrative.

La desbaterea problemelor date în studiu s'au evidențiat preoții: V. Marinescu, Brătășanu, D. Mihăilescu, C. Crețu, Bulăceanu și Rizea.

În ziua de 25 Octombrie, tot cu concursul Domnului Prefect, P. S. Episcop cu însoțitorii P. S. Sale, a putut asista la conferințele din protopopiatul II Cogeașlac, unde am ascultat documentata expunere a C. Preot Podaru despre „educația tineretului școlar și extrașcolar” cum și frumoasele completări ale P. C. Protoiereu Ștefan Dușu.

De asemenea ne-a mișat confesiunea Părintelui Taifas despre pregătirea preotului pentru oficiul de liturghisitor.

La 30 Octombrie s'au ținut conferințele la protopopiatul II Tândărei, în cadrul cărora s'au evidențiat preoții: Popescu Corghea, Sima Tândărei, Popa Ion, Niculescu și alții.

La aceste conferințe am ascultat și cuvântul vibrant și plin de judicioase reflexii al D-lui Prefect de lalomița asupra rolului Bisericii în vremurile actuale.

Cu mașina Domnului Prefect ne-am transportat în aceeași zi la Sîbozia, poposind noaptea la P. C. Protoiereu Dobrescu Amara, pentru a putea lua parte la conferințele ce s'au ținut în acest centru la 31 Octombrie. Am remarcat dorința și hotărârea energică a P. C. Protoiereu de a vedea clerul din circumscripția P. C. Sale progresând și îndreptându-și greșelile de până acum.

Preoții s'au prezentat cu subiectele bine studiate și puse la punct. Aducem elogiul preoților; Gheorghiu, Gh. Toma, Drăghicescu Cosma, Negoită P. Ioan, Dejan, Breteanu, Zamfir și Băjenaru.

În ziua de 1 Noembrie s'a încheiat șirul conferințelor cu cele dela Urziceni, unde pe lângă o bună frecvență, preoții din acest protopopiat au angajat și cele mai edificatoare discuții asupra subiectelor și altor probleme privind intensificarea misionarismului clerical.

În mod deosebit s'au distins preoții: Buruiană, refugiat, Tomă Ceroiu, Săndulache, Petre Gh., Mocanu, I. Simeon și Vulcan.

Nădăduim, că toate sfaturile și îndemnul date cu ocazia acestor conferințe de P. S. Episcop, cum și schimburile de păreri și experiențe vor contribui la intensificarea activității noastre profesionale spre slava lui Dumnezeu și propășirea sfintei noastre biserici.

Consilier Referent

ABONAMENTE

Consiliul economic în ședința din 27 Noiembrie 1945, a modificat abonamentele la revista „Tomis”, după cum urmează :

- 2) Pentru parohii : 5000 lei pe an.
- 1) Pentru preoți : 4000 lei pe an.
- 3) Pentru cântăreți : 2500 lei pe an.

SFANTA EPISCOPIE – CONSTANTA

P. C. Sale
Domnului

Onor. Facultatea de

Parohia

Teologie

Comuna

Bucuresti

Județul

www.ziuconstanta.ro

